

Namn: _____

Skola: _____

Svarsblad (1/2)

Uppgift 1

(a) 8. _____ 9. _____

10. _____ 11. _____

(b) 12. _____ 13. _____

14. _____ 15. _____

Uppgift 2

(a) 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.

8. 9. 10. 11.

(b) 12. _____ 13. _____

(c) 14. _____ 15. _____

(d) _____

Uppgift 3

(a) a. _____ b. _____ c. _____ d. _____ e. _____ f. _____

(b) g. _____ h. _____

i. _____ j. _____

k. _____ l. _____

Namn: _____

Skola: _____

Svarsblad (2/2)

Uppgift 4

- (a) 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7.
8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.
15. 16. 17.

(b) _____

(c) 18. _____ 19. _____

(d) 20. _____ 21. _____

Uppgift 5

- (a) 1. _____ 2. _____
3. _____ 4. _____

(b) _____

(c) 5. _____ 6. _____

7. _____ 8. _____

9. _____ 10. _____

11. _____ 12. _____

(d) 13. _____ 14. _____

Uppgift 1: Chichewa (10 poäng)

Här är några ord på språket chichewa, samt deras svenska översättningar.

1. ndikubvína	Jag dansar.
2. ndímabvína	Jag brukar dansa.
3. akugúla	Hon köper.
4. ndikugúla	Jag köper.
5. úmanúnkha	Du brukar lukta illa.
6. akulíra	Hon gråter.
7. ukungochímva	Du syndar bara.

(a) Översätt till svenska:

8. **ukunúnkha**
9. **ámagúla**
10. **ndikungobvína**
11. **ndímanúnkha**

(b) Översätt till chichewa:

12. Hon luktar bara illa.
13. Jag brukar synda.
14. Du gråter.
15. Hon brukar bara gråta.

Chichewa är ett bantuspråk som talas av omkring 10 miljoner personer, huvudsakligen i Malawi. Chichewas **ng** uttalas ungefär som *ng* i t.ex. *tango* (ej som i *tunga*).

—Louise Malm

Uppgift 2: Maldiviska (15 poäng)

Nedan följer några ord på maldiviska. I den vänstra kolumnen är de skrivna med en transkription till det latinska alfabetet, med medföljande översättningar. I den högra kolumnen finns deras motsvarigheter, i slumpmässig ordning, skrivna med thaana, det skriftsystem som oftast används för att skriva maldiviska.

Transkription	Översättning	Thaana
1. adi	och	a. ސަދީޔު
2. ehī	hjälp (subst.)	b. ސަވަލް ސަވަލް
3. ehivun	att hjälpa	c. ހިއި
4. gā	sten	d. ހަލި
5. huri	existerande (adj.)	e. ސަވަލް
6. mīdā	mus	f. ހަލި
7. nagili	ankare	g. ހަލި ސަވަލް
8. ruḷi	ilska	h. ހަލި
9. samāluvun	att varna	i. ސަވަލް ސަވަލް
10. samāsāveri	roande (adj.)	j. ހަލި
11. tavīdu	amulett	k. ހަލި

(a) Para ihop orden i latinsk transkription (1-11) med motsvarande ord skrivna med thaana (a-k).

(b) Skriv med latinsk transkription:

12. ހަލި

13. ސަވަލް ސަވަލް

(c) Skriv (tydligt!) med thaana:

14. **muḷinhen**

15. **gulēnūranmā**

(d) Givet att *försening* heter **las**, skriv *att försena* på maldiviska, både i transkription och med thaana.

Maldiviska är ett indoariskt språk, och är alltså på mycket långt håll besläktat med svenska. Det är det officiella språket på Maldiverna, en ögrupp i Indiska Oceanen, och talas av omkring 350 000 personer. I transkriptionen betecknar **l** en konsonant som uttalas ungefär som *rl* i rikssvenskt uttal av t.ex. *pärla*, och makron $\bar{\text{}}$ över en vokal indikerar att den är lång.

—Constantin Lidberg Dimos

Uppgift 3: Georgiska (20 poäng)

Nedan följer några tal skrivna på tre olika sätt: med arabiska siffror, med traditionella georgiska siffror, samt på georgiska (i transliteration). Några värden saknas och markeras med en bokstav.

2	ò	g.
7	Თ	švidi
12	ოᲔ	tormet'i
13	ოგ	tsamet'i
18	ოჱ	tvramet'i
22	ჰᲔ	otsdaori
28	ჰჱ	otsdarva
57	ᲕᲗ	ormotsdačvidmet'i
74	ოᲗ	h.
211	ბოი	oras tertmet'i
360	ტო	samas samotsi
480	უბ	otkhas i.
a.	ბი	ormotsdaerti
b.	ჱ	rva
c.	ოᲗ	samotsdaotkhi
d.	ოᲗ	j.
e.	ჰგ	k.
f.	ტჱ	l.

(a) Skriv de tal som a-f. står för (med arabiska siffror).

(b) Skriv de georgiska ord som g-l. står för.

Georgiska är ett sydkaukasiskt språk som talas av omkring 4 miljoner människor i Georgien. Tecknet *š* uttalas som *sh* i engelska *shop*, och *č* uttalas som *ch* i engelska *church*, d.v.s. som *t* + *š*. Tecknet *t'* är en annan georgisk konsonant.

—Joakim Colpier

Uppgift 4: Tonganska (25 poäng)

Nedan följer några ord på tonganska, samt deras svenska översättningar, båda i alfabetisk ordning.

1. fale	a. affär
2. fale kemi	b. att simma
3. fale koloa	c. att sova
4. falekakau	d. att äta
5. kai	e. badkläder
6. kakau	f. citron
7. koloa	g. elev
8. leman	h. hem
9. loki kai	i. hus
10. loki mohe	j. laboratorium
11. mohe	k. matsal
12. mohe'anga	l. simhall
13. tokotaha ako	m. simmare
14. tokotaha kakau	n. skola
15. vala kakau	o. sovrum
16. 'api	p. säng
17. 'api ako	q. varor

(a) Para ihop de tonganska orden 1-17 med deras rätta motsvarigheter a-q.

(b) Ett av orden ovan skulle i teorin kunna heta **fale ako**. Vilket ord är det? Ange den bokstavliga översättningen till svenska.

(c) Översätt till svenska:

18. **vala**
19. **kemi**

(d) Översätt till tonganska:

20. person
21. rum

Tonganska, även kallat **lea fakatonga**, är ett polynesiskt språk som talas av omkring 187 000 personer, huvudsakligen i önationen Tonga. Tecknet ' (den sista bokstaven i det tonganska alfabetet, kallad **faka'ua**) är en konsonant, en s.k. glottistöt.

—*Louise Malm*

Uppgift 5: Baskiska (30 poäng)

Baskiska är ett språk som talas i västra Europa av omkring 750 000 personer i Spanien och Frankrike. Det är ett väldigt intressant språk för lingvister delvis eftersom det inte verkar vara besläktat med något annat språk vi känner till, vilket gör det svårt att veta så mycket om språkets förflutna. Tack vare lingvistiska fynd har dock forskare sedan 70-talet lyckats rekonstruera hur vi tror att baskiskan lät för 2000 år sedan genom att undersöka hur inlånade latinska ord utvecklats i de olika baskiska dialekterna. Denna rekonstruktion kallas protobaskiska. Nedan följer ett antal ord på de två dialekterna biscaya- och souletinbaskiska samt det latinska ordet de tros härstamma från, och dess översättning.

Latin	Biscaya	Souletin	Svenska	Latin	Biscaya	Souletin	Svenska
<i>peccatum</i>	bekatu	bekátü	synd	<i>pācem</i>	bake	báke	fred
<i>ballēna</i>	balea	baléha	val (djur)	<i>fabam</i>	baba	bába	böna
<i>mancum</i>	maingu	maínkü	skadad	<i>incūdem</i>	ingude	ünkúde	städ
<i>castellum</i>	gaztilu	gaztúlü	slott	<i>cepulla</i>	gipula	güpúla	lök
<i>fāgum</i>	bagu	bágü	björk	<i>senapem</i>	zeape	zēhápe	senap
<i>estupa</i>	iztupa	üztúpa	lin	<i>manicam</i>	maika	māhíka	ärm

I den baskiska datan är **z** en konsonant, **ü** en vokal och **ai** en diftong (som i souletiniskan betonas som **aí**). Akut accent ´ över en vokal indikerar den starka betoningen som präglar souletinisk baskiska, medan tilde ~ över en vokal betyder att den uttalas nasalt (med näsan). Makron ¯ över en latinsk vokaler indikerar att den är lång.

OBS: Kunskaper i latin hjälper inte för att lösa problemet.

(a) Hur hade följande latinska (eller senlatinska) ord utvecklats i biscaya- och souletinbaskiska?

1. *sētam* – borst
2. *cellam* – rum
3. *done* – gåva
4. *anca* – höft

Uppgiften fortsätter på nästa sida.

Baskiska, fortsättning

Nedan följer ytterligare några ord samt deras förmodade härkomst.

Latin	Biscaya	Souletin	Svenska	Latin	Biscaya	Souletin	Svenska
<i>onōrem</i>	ore	óhe	ära	<i>librum</i>	liburu	lúbú	bok
<i>sabanum</i>	zamau	zamáhü	handduk	<i>tenta</i>	denda	dénta	tält
<i>mantilem</i>	maindire	maintíhe	handduk	<i>fünem</i>	mue	múhe	rep
<i>organa</i>	orga	orgá	instrument	<i>taratrum</i>	daraturu	datú	borr
<i>angelum</i>	aingiru	aingú	ängel	<i>filum</i>	biru	bú	tråd
<i>cletam</i>	gereta	géta	port	<i>vēnam</i>	mea	méha	ven
<i>iscribere</i>	izkiribau	izkibátü	att skriva	<i>inversum</i>	inbirzu	ünbúrzü	motsats
<i>ofendere</i>	omendau	omendátü	att skada	<i>anatem</i>	ate	áte	and
<i>volundatem</i>	borundate	bohündáte	vilja (sub.)	<i>santu</i>	zaindu	zaíntü	helig
<i>avāre</i>	abare	abáhe	girig	<i>musti</i>	buzti	búzti	fuktig
<i>mūtāre</i>	muau	bütátü	att ändra	<i>pācāre</i>	pagau	bakátü	att betala
<i>plānum</i>	barau	báhü	plan	<i>iniperu</i>	ipiru	úpú	enbärsträd

(b) I de givna orden är två ord på biscayabaskiska inlånade senare från något av latinets dotterspråk. Vilka är dessa ord och hur ”borde” de ha uttalats om de hade lånats in direkt från latin?

(c) Hur skulle följande latinska (eller senlatinska) ord ha utvecklats på biscaya- och souletinbaskiska?

5. *colum* – slända (maskin)   6. *oblāta* – offergåva

7. *apricum* – solbelyst   8. *fenuclu* – fänkål   9. *molinum* – kvarn

10. *potere* – makt   11. *frontem* – panna   12. *vindicāre* – att hämnas

(d) Nedan följer ord på protobaskiska. Hur tror du att de låter idag på biscaya- och souletinbaskiska?

13. *gaztana* – ost   14. *banane* – bord

På grund av att baskiskans olika dialekter inte har standardiserats kan det hända att några baskiska ord ter sig annorlunda än det ”vanliga” uttalet för respektive dialekt. ”Latin” kan här även avse olika varianter av språket som talades vid olika perioder och ställen.

—Joakim Colpier